

ARAB TILIDA POLISEMIYA VA SINONIMIYA HODISASI HAQIDA

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7460658>

Sabina ISLOMOVA,
TDSHU 2-kurs magistranti,
Toshkent, O‘zbekiston.
Tel: +998335769679;
E-mail: Islomova_sabi@mail.ru

Annotatsiya: *Mazkur maqolada barcha tillarda mavjud bo‘lgan, xususan arab tilidagi polisemantik va sinonim so‘zlar, ularning tarkibi, yasalishi va ishlatilish o‘rni haqida so‘z boradi.*

Kalit so‘zlar: *polisemantik, monosemantik, arab tili, tilshunoslik, sinonim, omonim, birliklar, kategoriya*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются многозначные и синонимичные слова, присутствующие во всех языках, в частности арабском, их состав, образование и роль в употреблении.*

Ключевые слова: *многозначный, моносемантический, арабский, лингвистический, синоним, омоним, единицы, категория*

Annotation: *this article will consider polysemantic and synonymous words that exist in all languages, especially Arabic, their role in composition, formation and use.*

Keywords: *polysemantic, monosemantic, Arabic language, linguistics, synonym, homonym, units, category*

Polisemiya har qanday tilda ham salmoqli o‘rin tutadi. Til boyligi faqat so‘zlar, iboralar bilangina emas, so‘zlarning leksik ma‘nolari bilan ham o‘lchanadi. Demak, so‘zlarniig ko‘p ma‘noliligi — polisemiya til boyishida o‘z o‘rniga ega.

Tildagi polisemiya hodisasi juda qadimdanoq olimlar diqqatini o‘ziga jalb qilib keldi. Eramizdan avval uni falsafa va uslubiyat nuqtai nazaridan o‘rganishdi. Tilshunoslarning qayd etishicha, bu masala bilan xitoy va hind olimlari, eramizning boshlarida esa yunonlar ham shug‘ullanishgan ekan. O‘rta Osiyoning buyuk leksikografi Mahmud Qoshg‘ariy ham o‘zining mashhur «Devonu lug‘atit turk» kitobida turkiy polisemantik so‘zlarni qayd etadi.

Polisemiya inson bilimining xarakteri bilan bog‘liq ekan, turli xalqlardagi bilim xarakterining turliligi ham o‘sha xalq tilidagi

polisemiyalarda o‘z aksini topadi. Aniqroq qilib aytganda, polisemiya milliy xarakterga ega bo‘ladi. Leksik ma’nolarning, tilshunoslikda tan olinganidek, milliy xarakterga ega bo‘lishi polisemantik so‘zlarda o‘z aksini topmasdan iloji ham yo‘q. Chunki polisemantik so‘zlar leksik ma’nolar hisobigagina tarkib topadi. Masalan, “tutilmagan” degan leksik ma’no turli tillarda turli so‘zlarining semantik strukturasi o‘id holatda hosil bo‘lgan. O‘zbek tilida u “yangi” so‘zining semantik strukturasi kiradi: yangi daftar. Rus tilida esa “чистый” so‘zining semantik strukturasi kiradi: “чистая тетрадь”. Vaholanki, “чистый” so‘zi o‘zbek tiliga genetik ma’nosi asosida tarjima qilinsa, “toza” so‘ziga tengdir. O‘zbek tilida esa mazkur leksik ma’noni “toza” so‘zi orqali ifoda etib bo‘lmaydi. Agar “toza daftar” birikmasini tuzsak, u “yangi daftar” birikmasi kabi ma’no ifoda etmaydi. Chunki o‘zbek tilida nihoyatda ozodalik bilan yozib to‘ldirilgan daftar ham toza daftar deb atalaveradi. Demak, o‘zbek tilida toza so‘zi “kirlanish” ma’nosi bilan bog‘liq bo‘lgan ma’noni ifoda eta olar, ammo tutilmagan leksik ma’nosini ifodalay olmas ekan. [4,21].

Arab tilida ham “tutilmagan” leksik ma’nosi o‘zbek tilidagi “toza” so‘ziga teng ekvivalent ma’noli نَظِيفٌ so‘zi orqali ifoda etiladi. Misol tariqasida دَفْتَرُ الطَّالِبَةِ نَظِيفٌ

Ma’lum tilda polisemantik so‘zlar vujudga kelish imkoniyatlarining ko‘p bo‘lishi va tilda polisemiyaning nihoyatda, taraqqiy etganligi fikr ayirboshlash uchun hech mahal qiyinchilik tug‘dirmaydi. Uning taraqqiyoti ob’yektiv mavjudotni o‘zaro bog‘liq holda anglash, ularni qiyosiy o‘rganish, taraqqiyotlarning tilda aks etib turishi kabilar natijasi bo‘ladi. Ya’ni polisemiya sivilizatsiya belgisidir. Qaysi xalqda fan, texnika, madaniyat, san’at, taraqqiy etgan bo‘lsa, o‘sha xalq obyektiv borliqning o‘zaro aloqasini shuncha ko‘proq ko‘radi, ularni bir-biriga ko‘proq qiyos etadi va bular tilida ko‘proq o‘z aksini topadi. So‘z ma’nolarini o‘zgartirib turuvchi taraqqiyotlar ketma-ket sodir bo‘lib turadi. Bu esa polisemantik so‘zlar taraqqiyoti uchun sabab bo‘ladi, ya’ni insonning o‘z atrofini o‘rab turgan borliqni umumlashtira olishi bilan bog‘liq holatda polisemiya mavjud va taraqqiy etadi.[1,38].

Har qanday tilda til tizimini rivojlantirish uchun boy imkoniyatlar mavjud bo‘lib, ular tizim va jarayon, kod va u orqali uzatiladigan xabar

sifatida o'zaro bog'liq bo'lgan til va nutqning o'zaro ta'sirining xususiyatlari bilan bog'liq. Til "tabiiy ravishda (insoniyat jamiyati rivojlanishining ma'lum bir bosqichida) paydo bo'lgan va tabiiy ravishda rivojlanayotgan semiotik (ikonik) tizim bo'lib, u ijtimoiy maqsad xususiyatiga ega bo'lib, birinchi navbatda individual shaxs uchun emas, balki ma'lum bir jamiyat uchun mavjud bo'lgan tizimdir". Til birliklari odamlar uchun keng tarqalgan aloqa vositasidir. Ular ma'lum bir tilda so'zlashuvchilar tomonidan turli xil nutqiy vaziyatlarda, turli xil sharoitlarda, odamdan odamga va avloddan avlodga o'tib ko'paytiriladi. Nutq, tildan farqli o'laroq, ma'ruzachining faoliyati va bu faoliyatning natijasidir. Nutq odamlar bilan muloqot qilish jarayonida, gapirish jarayonida yaratiladi. Bu, birinchi navbatda, ma'lum bir til vositalaridan (masalan, ma'lum so'zlar, so'z shakllari, sintaktik tuzilmalar va boshqalar) ushbu nutq holatiga qarab, har bir holatda ushbu til vositalaridan foydalangan holda ma'lum bir tarkibni, ma'lum bir fikrni etkazishga intiladigan ma'ruzachining niyatidan foydalanadi. R. Jakobsonning so'zlariga ko'ra, nutq "ma'lum til birliklarini tanlash va ularni birlashtirish"dir.

Kattaroq ko'lamda omonimiya bir xil bo'lgan so'z sifatida tavsiflanadi shakl yoki boshqa so'z bilan tovushda (gomofon sifatida) yoki imloda, yoki ikkalasi ham, lekin undan ma'no jihatidan farq qiladi. Omonimiyani yuzaga keltiruvchi hodisalardan biri polisemiyaning taraqqiyoti natijasidir. Demak, olisemiyaning taraqqiyoti ba'zan omonimiyaga o'tish hisoblanadi. Mana shu ba'zi o'tishi ma'lum tilde belgilab chiqish bir biriga mos bo'lmagan fikrlarning paydo bo'lishiga sabab bo'ladi. V.I. Abayev "Bu ikki hodisa ma'nolari o'rtasida hech qanday yiroqlashish bo'lmaydi va omonimlarning polisemantik so'zlardan kelib chiqishi uchun ham asos emas.

Polisemantik so'z taraqqiyoti natijasi omonimlarning vujudga kelishi uchun asos bo'la oladi. Agar polisemantik so'z ma'nolari quyidagi yo'llar bilan taraqqiy etsa, uning ma'nolari o'rtasidagi aloqa uziladi, ya'ni u birdan ortiq so'zga differentsatsiya bo'lib, omonim vujudga keladi.

Leksik ma'nolarning tobelilik natijasidagi taraqqiyoti polisemantik so'z ma'nolari o'rtasidagi aloqaning uzilishiga sabab bo'lishi mumkin. Polisemantik so'z ma'nolari faqat bosh ma'no taraqqiyotidagina iborat bo'lmay, balki bosh ma'nodan hosil bo'lgan ko'chma ma'nodan ham hosil

bo'ladi. So'z ma'nolarinng bunday hosil bo'lishi jarayonida oraliqdagi biror ma'no vazifadoshlikning natijasi bo'lib qoladi. Vazifadoshlik yo'li bilan ko'chma ma'no hayotda eskirib qolgan nomdoshlanuvchining nomdoshlovchini siqib chiqarib yuborishi natijasida hosil bo'ladi. Natijada, nomdoshlovchini ifoda etuvchi ko'chma ma'no yo'qolib, uning o'rniga nomdoshlanuvchini ifoda etuvchi boshqa ko'chma ma'no qoladi. Bu esa avvalgi ko'chma ma'nolar bilan siqib chiqarib yuborilgan ko'chma ma'nodan keyingi vazifadoshlik natijasida hosil bo'lgan ko'chma ma'no o'rtasida aloqa, ya'ni bog'liqlikning uzilishiga sabab bo'ladi. Polisemantik so'z vazifadoshlik natijasida hosil bo'lgan ko'chma ma'no oldidan differentsatsiyaga uchrab, omonim vujudga keladi. [2,43].

Ma'lumki, so'z har qanday tilning leksik boyligini tashkil etadi, bir-biri bilan o'zaro muloqotda bo'ladi, turli qadriyat hamda vazifalarni bajaradi. So'zlashuv nutqida so'zlar ma'no jihatdan bir-biriga yaqin yoki aksincha, zid ma'noga ega bo'ladi. Ba'zi so'zlar ma'no jihatdan yaqin bo'lmasa ham, ko'rinishi, shakli, imlo, talaffuzi bilan bir-biriga o'xshaydi. Bunday so'zlar guruhi tilning umumiy sistemasida omonimlar deyiladi. Omonim – grek tilidan olingan murakkab so'z, homos “bir xil” va onoma “ism” degan ma'nolarni bildiradi. Shu bilan birga, omonimlar bir xil nomlar deb tarjima qilinadi. Omonimlar qadimdan to hozirgi kunga qadar olimlarning diqqat markazida turuvchi murakkab hodisadir. Tilshunoslikning ilk va o'rta bosqichlarida omonimiya hodisasining paydo bo'lishi, taraqqiyoti va yondosh hodisalarga munosabatlari o'rganilgan bo'lsa, zamonaviy lingvistikada uning korpusda berilishi masalasi kun tartibiga qo'yilgan. Korpus lingvistikasida omonimlik muammosini yechish, omonim birliklarni teglash va matnni avtomatik o'qish jarayonida omonimiyani bartaraf etish masalasiga oid qator tadqiqotlar mavjud.

Omonimlar til va nutq jarayonida yuzaga keladigan hodisadir. Shu jihatdan quyidagi turlarga bo'linadi:

1. Leksemalar orasidagi omonimlik
2. Morfemalar orasidagi omonimlik
3. Frazologik birliklar orasidagi omonimlik

Omonimlikning bu uch turi nutq jarayoniga qadar ongimizda mavjud bo'lgan so'zlar o'rtasida kuzatiladi hamda nutqqacha tayyor holda bo'ladi.

1. Leksemalar o'rtasidagi omonimlik hodisasi omoleksemya deb, bunday

leksemalar esa omoleksemalar deb yuritiladi. Masalan, 1. Tut – mevali daraxt (ot) 2. Sana – ot Tut – tutmoq (fe‘l) Son+a=sana – fe‘l

Birinchi turdagi omonimlik tub leksemalar o‘rtasida sodir bo‘lgan bo‘lsa, ikkinchi turdagi omonimlik esa tub va yasama leksemalar o‘rtasida yuzaga kelgan. Har ikki turi ham leksik omonimlar turiga mansub. Chunki yasalgan har bir yangi so‘z alohida bitta leksema deb qaraladi. Masalan, son, sana, sanoq (uchta leksema). Bularning barchasi yasovchi morfema yordamida yasalib, har bir so‘z alohida leksema deb qaraladi va uchta leksemani tashkil qiladi. Sana, sanani, sanadan...(bitta leksema, uchta so‘z shakli). Leksemalar orasida sodir bo‘ladigan omonimiya hodisasida so‘zlar tub ham, yasama ham bo‘lishi mumkin.

2. Morfemalar orasidagi omonimlikka: turtki, ichki, pastki, guldon, bilimdon, ukaxon, kitobxon, boring, kitobing va hokazo kabilar kiradi. Bunda qo‘shimchalar bir xil, lekin har xil so‘z turkumidagi so‘zlarni yoki so‘z shakllarini hosil qiladi va bunda ma‘no ham har xil bo‘ladi. 3. Frazologik omonimlar iboralar o‘rtasidagi omonimlikdir. Masalan, Boshga ko‘tarmoq – e‘zozlamoq Boshga ko‘tarmoq – to‘polon qilmoq II. Nutq bosqichida: 1. So‘zformalar (so‘z shakllar) orasidagi omonimlik 2. Birikmalar orasidagi omonimlik So‘z shakllar va birikmalar orasidagi omonimiya hodisasi nutq jarayonida yuzaga keladi va aralash holda uchraydi. Masalan, tanga I (pul) va tan+ga II (badanga) leksema va so‘z shakl o‘rtasidagi omonimlik. Tarvuzi qo‘ltig‘idan tushdi I (bo‘shashdi) – ibora; Tarvuzi qo‘ltig‘idan tushdi II (rostdan tarvuzi tushmoq) – so‘z birikmasi. So‘zformalar orasidagi omonimlik grammatik omonimlik deb ataladi. “Grammatik omonim” atamasi birinchi marta tatar tili tadqiqotchisi X.R.Kurbatov tomonidan qo‘llanilgan[5]. U grammatik omonimiya juda jiddiy va murakkab muammo deb hisoblaydi. Turkiy tillarda omonimlarga oid bir qator tadqiqotlar bo‘lishiga qaramay, grammatik omonimlar to‘g‘ri hisobga olinmagan. Olim M.Mirtojiyev: “Grammatik omonimlar – gapda so‘zlar imlosi mos kelgan turli grammatik shakllar”,- deb ta‘kidlaydi. [4,73] Grammatik omonimlar nutq jarayonida hosil bo‘lsa, leksik omonimlar nutqqacha tayyor holda bo‘lishi bilan bir-biridan farq qiladi. Grammatik omonimlik nutq jarayonida so‘z yasovchi yoki shakl yasovchi qo‘shimchalar qo‘shilganda yuzaga keladi. Ammo ular morfemik qismlarga ajratilganda omonimlik saqlanib qoladi yoki ular

oʻrtasidagi bu xususiyat yoʻqoladi. Biz tilimiz tabiati va xususiyatini inobatga olib, ulardan foydalanamiz. Grammatik omonimlarni matn ichida qaysi maʼnoda kelayotganligini aniqlash uchun bigramm, trigramm va n-grammlardan foydalanish yaxshi samara beradi[9]. Chunki grammatik shakllar bir xilligi ularning qaysi soʻz turkumida kelayotganligini aniqlashda qiyinchilik tugʻdiradi. Shuning uchun oʻzidan oldin yoki keyin kelayotgan soʻz orqali hamda butun kontekst orqali grammatik omonimlarni toʻgʻri aniqlash mumkin. Oʻzbek tilida grammatik omonimlar faqat nutq jarayonida sodir boʻlganligi va bu vaqtinchalik hodisa ekanligi sababli hali toʻliq oʻrganilmagan va maʼlum bir lugʻat shaklida shakllanmagan. Bu esa matnni avtomatik tahlil qilishda, ayniqsa, lemmatayzer jarayonida grammatik omonimlarni aniqlab, ularni ajratishda qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi. Tilimizda mavjud boʻlgan grammatik omonimlarni korpusda berish uchun bunday soʻzlarni farqlash, ularning lugʻat fondini tashkil etish va grammatik omonimlarni modellashtirish kabi ishlarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir.

Arab tilining toʻliq omonimlari oʻz navbatida: toʻliq sodda (oʻxshash), farqlanadi masalan: toʻliq omonimlar soat الساعة

(Qiyomat) va soat الساعة vaqt davri, oʻxshash omonimlar بَصْرٌ (koʻrish qobilyati) va (bilim) البصار. Toʻliq oʻxshash omonimlar ham mavjud boʻlib المستوفي soʻzi: المستوفي (atoqli ot) va حيا (feʼl soʻz turkumida hozirgi zamon-yashamoq).

Dunyodagi barcha tillarning asosini soʻz tashkil etadi. Shuningdek insonlarning nutqi ham aynan shu soʻzlarning qoʻllanilishiga bogʻliq. Nutqimizning ravon boʻlishi va soʻzlagan soʻzlarimizning takrorlanmasligi uchun soʻz boyligimiz koʻp boʻlishi va sinonim soʻzlarni qoʻllashimizga bogʻliq desak mubolagʻa boʻlmaydi va til birliklarining bir xil maʼnoga ega boʻlish hodisasasi sinonimiya deb ataladi. Sinonimiyaning birligi bir umumiy maʼnoga ega boʻlgan soʻzlar deyiladi yaʼni, sinonimlardir. sinonim soʻzlar shunchaki hashamdorlik emas, balki tilning chinakam boyligidir [4,52]. Sinonimlar soʻzning maʼnoli shakllaridan biri boʻlib, talaffuzi, yozilishi har xil, birlashtiruvchi maʼnosi bir xil boʻlgan qoʻshimcha maʼno nozikligi, emotsion maʼnosi qoʻllanishi kabi bir qator xususiyatlari bilan oʻzaro farqlanadigan soʻzlar deyiladi. Sinonim soʻzlar xaqida soʻz borar ekan, biz sinonimlarni tilshunoslikda asosan ideografik va stilistik turlarga boʻlamiz. Ideografik sinonimlar masalan: لَجْنٌ، زَكِيٌّ - فَهْمٌ

-tushunmoq, anglab yetmoq, kutmoq, bir xil ma`noni anglatadi va bir xil neytral stilistik turga tegishli bo`ladi. Stilistik sinonimlar ularni ba`zida emotsional ekspressiv deb ham atashadi. Stilistik sinonimlar stilistik xususiyatiga ko`ra turli hil ma`noni anglatadi. Masalan: غَاثٌ - سَاعَفٌ - سَاعَدٌ yordamlashmoq ma`nosini anglatadi. Yuqoridagi ta`riflarga ko`ra, sinonimiya asosan semantik ko`rinish har qanday xolatda ham sinonimlarni belgilash stilistik me`zonlar, boshqa me`zonlar va birikadigan sof semantik me`zonlar asosida amalga oshiriladi. Sinonimlar doim kutilmagan birliklarni yoki mantiqiy ma`nolarni beradi, shuning uchun sinonimik so'zlarni qo'llash asarni stilistik jihatdan bezaydi. Ideografik sinonim tarjimon eng to`n xolatda til birliklarining takrori natijasida yuzaga keladigan ifoda kambag'alligi, rangsizligidan qochish uchun foydalanadi. Sinonimlar qator bir necha so`zdan iborat bo`lishidan qat'iy nazar unda bir so`z asosiy shu sinonimik qatorning harakterini belgilovchi so`z bo`ladi. Bu so`z dominanta deb yuritiladi. Sinonimlik qatorining chegarasini belgilashda shuningdek undagi har bir so`zning o`ziga xos xususiyatini ochishda shu qutordagi asosiy so`zni to`g`ri belgilash muhim rol o`ynaydi. Sinonimik qatorda ma`no xajmi boshqalrnikiga nisbatan keng bo`lgan so`z asosiy so`z xisoblanadi. Sinonimik qatorning chegarasini belgilashda asosiy so`z xisobga olinadi, boshqa so`zlar birbiriga qiyoslanmaydi, balki asosiy so`zga qiyoslanadi. Sinonimlarni marfologik jihatdan uch turga bo`lib o`rganamiz. Arab tilida ko`plab olimlar tilda sinonimiyaning mavjudligi va yo`qligi haqida bahs yuritadilar. Olimlarning o`rtasidagi ikkala bahsli yo'nalishi munozaralarni ham xuddi shu davr olimlari, hatto ilk hamda zamonaviy tilshunoslar aks ettiradi. Tildagi sinonimiyani inkor etib bo`lmaydi, sinonimlarni qo'llash bunday matnning uslubi va tuzilishini qanday boyitganiga e'tibor bersak, sinonimiya himoyachilari sinonim so'zlar bir xil ma'noga ega bo`lishi va bo`lishi mumkinligini ta'minlaydi barcha kontekstlarda almashtiriladi.

Tarjimaning vazifasi so`z va gapning ma`nosini bera bilishgina emas balki muallif uslubining ichki energiyasidan kelib chiqadigan eng nozik va nafis xususiyatlarini, chunonchi badiiy ohang so`z va so`zlar tizmasining zamirida yashirinib yotgan semantik hodisani har bir muallifning o`ziga xos yumor yaratish xususiyatini uning so`z tanlash va so`z birlashtirish borasidagi yangiligini badiiy asarni eng muhim xossasi bo`lgan. Shu kabi

ko‘plab sinonim so‘z va birikmalar har birini o‘z o‘rnida ishlatish ma‘qul, basharti noo‘rin qo‘llanilsa, shunda qo‘pol xato kelib chiqishi mumkin

Xulosalaydigan bo‘lsak, sinonim so‘zlar shunchaki xashamdorlik emas, balki tilning chinakam boyligidir. Sinonimlar so‘zning ma‘noli shakllaridan biri bo‘lib, talaffuzi, yozilishi har xil, birlashtiruvchi ma‘nosi bir xil bo‘lgan qo‘shimcha ma‘no nozikligi, emotsion ma‘nosi qo‘llanishi kabi bir qator xususiyatlari bilan o‘zaro farqlanadigan so‘zlardir. Sinonim so‘zlar xaqida so‘z borar ekan, biz sinonimlarni tilshunoslikda asosan ideografik va stilistik turlarga bo‘lamiz. Yuqoridagi ta‘riflarga ko‘ra, sinonimiya asosan semantik ko‘rinish har qanday xolatda ham sinonimlarni belgilash stilistik me‘zonlar, boshqa me‘zonlar va birikadigan sof semantik me‘zonlar asosida amalga oshiriladi. Leksik ma‘no hamma vaqt muayyan so‘zning semantik tarkibiga kiradi. So‘zda grammatik ma‘no ham, so‘zlovchining o‘z nutqiga bo‘lgan munosabatini bildiruvchi ma‘no ham bor. Biroq bularning o‘zi leksik ma‘no bo‘la olmaydi, Leksik ma‘noli so‘z gap bo‘lagi vazifasini bajaradi, shuningdek, morfologik kategoriyalar ma‘nosi, emotsional-ekspressiv va uslubiy ma‘no ifodasini beradi.

REFERENCES

1. И. В. Арнольд, Лексикология современного английского языка, М.: Флинта: Наука, 2012. – 376 с.
2. M.Mirtojyev. O‘zbek tili semasiologiyasi. – Toshkent:Mumtoz so‘z, 2010. – 288 b.
3. Реформатский А.А. Введение в языковедение. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 536 с.
4. M.Mirtojyev. O‘zbek tilida polisemiya. – Toshkent: Fan nashriyoti, 1984. – 136 b.
5. HAMIDOV, X., & grammatikasi, t. T. Китобни куйида курсатилган муддатдан жечикгярмай цайт&ринг.
6. Shoir, U. (2018). The use of modern educational technologies in teaching foreign languages (on the example of English). Образовательный процесс, (1 (3)), 29-32.
7. Khodjaeva, N. (2019). SEMANTICS OF KINSHIP TERMS AS A FORM OF ADDRESS IN UZBEK TRANSLATIONS OF PREMCHAND. Theoretical & Applied Science, (8), 107-110.
8. KHODJAEVA, N. B. (2021). PREMCHAND’S VARDAAN IN UZBEKISTAN: TRANSLATION ISSUES OF SOME CULTURAL SPECIFIC

WORDS. THEORETICAL & APPLIED SCIENCE Учредители: Теоретическая и прикладная наука, (12), 374-377.

9. KHODJAEVA, N. The Development of Indian Literature in Uzbekistan: Historiography of Translation. History of Translation in India, 431.

10. Ходжаева, Н., & Губаева, Х. (2020). ISSUES ON TRANSLATION OF CHARACTER SPEECH (ON THE EXAMPLE OF KOREAN-UZBEK LITERATURE). МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА, 3(4).

11. Khodjayeva, N. (2021). The issues of stylistics on translation of historical costumes. ASIAN JOURNAL OF MULTIDIMENSIONAL RESEARCH, 10(4), 534-543.